

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

3 de Successione mortui, quæ Pacto defertur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

Campana solitus trulla, vappamque pressit:
Quondam lethargo grandi est oppressus, ut heres
pa n circum loculos & clauis leuis onanque
Curreret: hunc medicus multum celer atque fidelis
Excitat hoc pacto. Mensam poni iubet, atque
Effundit sacros numorum: accedere plures
A numerandum: hominem sic erigit: addit & illud,
Verua custodis auides tam hoc auferet heres.
Men viuo: ut vinas igitur vigila, hoc age.
Quidam? &c.

De Hereditate, quæ ex Contractu defertur: primumque ex donatione causa mortis.

Cap. 2.

Lib. 2. Instit. tit. 7. Lib. 39. P. tit. 6. Lib. 8. C. tit. 57.

- 1 **Hereditas defertur ex donatione causa mortis, & ex pacto quomodo.**
- 2 **Donatio causa mortis quomodo fiat, quid, quomodo legato conueniat, reuocatur ante mortem, pramortem donatario eod. 4. §. 6.**
- 3 **Mortis causa donationis, & mortis causa opinionis differentia.**
- 7 **Legatum in quibus differat a donat. cau. mor.**
- 8 **Donatio causa mortis quomodo differat a donatione inter vivos, in sinuatione num egest, & quando aequiparetur vltima voluntati. §. nu. 9.**

Defertur hereditas † ex contractu, vel ex donatione causa mortis, vel ex pacto. Donatio hæc, mortis causam habet, scilicet cogitationem mortis in genere vel in specie propter instantem & imminens periculum: vel cum ea lege alicui donatur, vt post mortem tantum valeat donatio, l. 2. §. 4. §. 6. de mor. caus. donat. P.

† **Mortis causa donatio est, vt ait Iulianus. §. mortis causa donatio, de donation. apud Iustin. que propter mortis sit suspensionem, cum quis ita donat, vt si quid humanitus ei contigisset, haberet is, qui accepit: sin autem superuixisset, qui donauit acciperet. Marcellus autem sic explicat, l. de mor. caus. donat. P. mortis causa donatio est, cum quis habere se maualt, quam cum cui donat: magisque cum cui donat quam heredem suum.**

† **Mortis consideratio in istis donationibus, donantis est: nam si mortis alterius causa fiat donatio, aut si alius moriatur, alius capiat, mortis capio dicitur, l. qui pretio, 8. l. si mulier, 1. 1. & l. mortis causa caumus, 8. de mor. cau. donatio. P. quæ differat a donatione causa mortis. Et rursus donatio facta mortis causa differt ab ea, qua moriens donat: nam nostra reuocabilis, hæc minime, l. Seia, §. fin. & l. ubi ita donatur, eod.**

† **Vique adeo vt magis videatur affinis hæc donatio legato, quod vltima voluntate fit, §. 1. de dona. apud Iustin. l. fin. de donat. cau. mor. C. l. illud generatiter, & l. Marcellus, §. si eo sit. P. quam alteri contractui. Nam quemadmodum ex legatis, sic ex hac donatione detrahatur Falcidia, l. in donationibus, & l. pen. C. ad leg. Falo. l. ubi ita donatur, in fin. & l. Seia, in vir. muliere, de dona. cau. mor. P. & quemadmodum recepta est institutio in legatis fideicommissoria, sic & in his donationibus, l. 1. C. eod. l. ei cui, eod. P. Qui potest legata capere, potest & donationes causa mortis accipere, l. omnibus, eod. In vtrisque sicut in omni vltima voluntate, quinque desiderantur testes, l. 1. & fin. de codic. C. l. fin. de dona. caus. mor. C. Et qui potest testari legare ve filiusfam. ex priuilegio militari vel alio potest mortis causa donare, in l. Marcellus notat, eod. P.**

† **Item sicut legatum reuocari potest vsque ad mortem per testatorem, l. 3. §. fin. & l. 4. de ad. m. n. lega. P. & a morte testatoris cedit dies tantum legatorum pure vel in diem certam relictorum, l. a Titio, de ser. P. cum similib. ibi not. & ti. quan. dies leg. ced. eod. P. si donatio hæc nec perficitur, nisi morte donantis, l. non videtur, de donat. cau. mor. l. mortis causa donatio dum pendet, eod. Vt ante traditum ex hac causa, repudiari & condici potest penitentia l. qui mortis causa, eod. §. 1. de donat. l. non omnis si cer. pet. P. l. Senatus, §. donatio in sine, si cer. pet. Quod tamen ita demum putat Guill. Benedictus, in c. Raynatus, in ver. testam. 4. num. 23. locum habere & reuocari, si sub commemoratione mortis donantis donatio fiat. Nam si alia persona, inquit, in illa dispositione adiciatur cuius interstit non reuocari, irrevocabilis est. & inter vivos facta censetur. Baldus, in l. pro hereditariis, in sine, de heredita. actio. ponit exemplum, si mulier viro dotem dedit, & actum sit, quod post mortem mulieris in matrimonio præcedentis relictis liberis**

dos a marito tenetur pro ipsis liberis, vultque donationem esse inter vivos, propter personam aduentitiam filiorum. Curram euententiam aduersari videtur ex diametro l. de de preleg. P. & l. Seia, de mort. cau. donatio. vbi huiusmodi personæ adiciuntur: & nihilominus, si non perleuerauerit donans, reuocare potest. Quod & animaduertit Alexander, in l. que dotis solis. mar. P. Et ego lubens contra Baldum subscribo, quia actus agentium & adiectorum, intelligendi sunt consideratione negati de quo agitur, l. si uno anno, locat. P. c. intelligencia, de ver. signifi. Agitur autem hic de donationis causa, quæ sui natura irrevocabilis est. Quare nec eius actus operabitur ultra agentium voluntatem, l. non omnis, C. de reb. cred. † **Præterea similis legato donatio hæc, vt quemadmodum legatum mortuo legatario ante testatorem expirat, l. vni, §. in primo, de caduc. toll. C. sic moriente donatario causa mortis, ante donatorem censetur donatio reuocata, l. Seia, de mort. caus. donatio. vel si donans ex infirmitate conualuerit, ob cuius metum donauerat, l. si filiofam. eod. P. Et si res donata non possit restituere, forsan quod alienata sit, restituetur pretium & lucrum, l. illud, in sine, & l. si cui mortis causa, & in l. de mor. cau. donat. P. † **Sunt tamen alia capita, in quibus donatio hæc & legatum distinguntur: vt quod donans in annos singulos, vnam facere videatur donationem, l. Senatus, §. si eod. Si fiat tamen legatum in annos singulos, plura dices esse legata, Arzo, in Sum. de donat. cau. mor. Item quod donatio hæc a donante percipitur, l. 1. eod. P. legatum ab herede, §. legatum, de lega. l. legatum, de leg. l. 2. r. quor. lega. P. Nec potest filiusfam. testamentum facere & in eo legare etiam volente & permittere patre, l. qui in potestate, de testa. & l. si tantum, C. qui testa. fac. pess. Potest tamen eodem patre, ermittente, donare causa mortis, l. tam is, de donatio. cau. mor. P. Sunt & alia differentia, quas notat gloss. in §. 1. ad verb. fere, donat. Nam secundum formulam contractus nomen induit effectum, quodammodo cum vltima voluntate consentit.****

† **Nec tamen omnino naturam donationis habet inter vivos, neque vltimæ voluntatis: etenim distat ab aliis donationibus, quod morte donantis confirmetur, l. ubi ita donatur, eod. nec indiget in sinuatione, secundum necessitatem aliarum donationum, l. fin. de don. cau. mor. Quamuis hodie in Gallia in sinuati debeat ratione constitutionis Molinensis. Sed & in donatione inter vivos, constitutum scilicet que ad quis dicat se alieno nemine possidere, transfert possessionem in donatarium, l. quisquis, in sinuata glo. in ver. credatur, C. de donatio. In donatione autem causa mortis, diuersum: Quia intentio fit donantis vt se malit possidere, quam eum cui donat, l. de mor. cau. donatio. P.**

† **Angelus Aretinus autem in quæstione, num aequiparetur donatio causa mortis vltimæ voluntati, tria esse considerata monet, Ang. Areti. in §. de donatio. apud Iustin. num. 6. ordinationem, confirmationem, & effectum: Nam quod pertinet ad ordinationem, magis ad contractum accedit, ita intelli. gloss. in l. 2. de de prelega. Et proinde quæ de donatione inter vivos diximus suo loco, perpendenda sunt: quia in donatione, hoc modo considerantur traditio, stipulatio, pactum duorum pluriumve, que in legatis cessant. Ratione etiam confirmationis, magis hæc donatio accedit contractui: quia in ea non expectatur aditio hereditatis, quemadmodum in legatis, gloss. in l. post legatum, §. pen. de iis quib. vt indig. P. Quod autem pertinet ad effectum, magis accedit vltimæ voluntati respectu rei vindicationis quæ vtrisque lucifloribus competit, l. si mortis, de mor. caus. donatio. habetque in vtrisque ius accrescendi, l. vni, §. fin. de cad. toll. Cod. l. si vmbi & Titio, de verbo. oblig. P. Quare & per hanc fidei quodammodo successione hereditariam ex voluntate defuncti, si potissimum sit vniuersorum bonorum, concludendum est. Sed hic si cesset proprie non dicitur heres, sed donatarius causa mortis. Ideo locus hic nõ est vt successione explicetur tractatus, & si ficit scupulum hunc leui manu remouisse.**

De Successione mortui, quæ pacto defertur.

Cap. 3.

- 1 **Hereditas pacto quot modis deferatur.**
- 2 **Pactum de hereditate mortui valet.**
- 3 **Fratrum discordia ob bona.**
- 4 **Stipulationes ex Senatus. Pegasiano qua.**

Omnis ius, quo vitmur, † consistit vel in acquirendo, vel in conseruando, vel minucendo. Aut enim id agimus, quemadmodum

modum quid cuiusque fiat: aut quemadmodum quis rem suam, velius suam conferuet, aut quomodo alienet, vel amittat, *Ulpian. l. fin. de legib. P.* Totidem modis pacta circa hereditatem futuram variantur. Nam ea sunt, aut de succedendo, & ita de acquirenda hereditate: aut de hereditate conferenda, aut de hereditate certo modo disponenda, hæcque pertinent ad ius conferuandum: aut de nõ succedendo, & ita de alienatione agitur. In prima specie pacti de succedendo in hereditate, distinguendum aut de hereditate defuncti, aut viui agatur. Et secundum hanc distinctionem duo colliguntur verissima axiomata.

Prius, Pactum de succedendo in hereditate defuncti, valet.

Alterum, Quod pactum de succedendo in hereditate viuentis, reprobatum. Vtrumque explicandum ordine quo proposui.

¶ In primo igitur concludimus, pactum de futura & obuentitia hereditate eius, qui mortuus est, approbatum. Satius enim est litem pacto sopire, & questionem de hereditate pacifice transigere, quam spe restituenda hereditatis post mortem possessionis, vitæ eiusdem parare insidias. Ea ratione, inter coheredes vel substitutos a testatore mortuo, si alter illorum præmoreretur sine liberis, pactio de restituenda vel remittenda hereditate iam mortui testatoris valet, *Exemplum in l. cum proponas, 16. §. l. 1. de pact. C. l. de fideicommissis, C. de transact.*

¶ Sic enim consultor concordia maximæ fratrum, quæ facile bonorum ambitione dissoluitur, & impia audent: vt de Etheocle & Polydice fratribus ferunt, quibus pater Oedipus rex Thebarum, regnum reliquit ea lege vt alterius anno regnarent. Verum cum Etheocles maior natu peracto anno fratri cedere noluisse, bellum inter eos ortum est, coactisque vtrique copias mutuis vulneribus se interemerunt, *Virgil. in Cælice.* Idipsum accidit filiis Procæ regis Albanorum, qui duos filios Amulium & Numitorum habuit, quibus alternis annis regnum diuisit regendum. Sed prior cum Amulius regnasset, peracto anno, fratri noluit cedere: quin etiam Lausiam filium eius interemit, & Iliam eius foretorem inter Vestales includit, ne ex ea aliqua proles nasceretur, & solus regnaret, *Ouid. 4. Fastor.* De hoc pacto successiois mortui a viuentis præstandæ, existimo loqui l. cum Artemidoram, vt in possess. lega. C. libr. 6. Cod. titu. 53. Quamquam gloss. in l. ita tamen, §. a patre, ad Senatusconf. Trebell. existimet, ibi agi de hereditate viuentis, quod non probat.

¶ Huc pertinet stipulationis inter Senatusconsulto Pegasianæ, de hereditatis fiduciariis ex rogatis & vocatis, quæ interponebantur quando de parte hereditatis restituenda quis rogabatur, tanquam inter partiarium, legatarium, heredem: vt iurum & damnum hereditarium inter heredem & ipsum legatarium, qui partiarium loco habebatur, essent communia, §. post quædam senatusconsultum, de fideicommiss. hered. quando supra dicitur legatum erat. Nam si infra dodrantem, fiebat ex Senatusconsulto Trebelliano restitutio, *titu. ad Senatusconf. Trebell.* Dehinc & si supra dodrantem rogabatur quispiam de tota hereditate restituenda, emtæ & venditæ hereditatis stipulationes interponebantur, §. ergo si quidam, & §. sed quia stipulationes, de fideicommiss. hered. Accedat exemplum aliud axiomati, vt non tantum pactum de spe restituenda aliquando hereditatis defuncti valeat, sed etiam pactum de hereditate adita factum, vt cum ea venditur, vel alio modo distrahitur, *titu. de hered. vel actio. vend. l. si creditor filii, 38. de pecul. lib. 15. P. titu. 1. ius agatur de hereditate acquirenda, siue de transferenda ante aditam vel post, l. 2. §. de hered. vel act. vend. P. siue de legato sub conditione, l. §. heredi, 22. §. filiasum, de pact. l. denique, §. si quid minor, de minor. 27. ann. P.*

De Pacto de futura successione viuentis improbatum. Cap. 4.

- 1 Pactum de futura successione viuentis improbatum, nec obligat. Rationes in seq. nu.
- 2 Testandi interpellatio tristis, vt mortis futura memoria.
- 3 Testamentum viui referans, qua pena puniatur.
- 4 Homicidia quædam successiois obinenda causa perpetrata.
- 5 Pactum de hereditate viuentis inducit votum captiuae mortis.
- 6 Beneficium viuentis impetrans quomodo puniatur.
- 7 Hereditatem viuentis venari, contra bonos mores & ius gentium est.
- 8 Hereditatem aucupatores male semper audiunt.
- 9 Voluntas vltima ambulatoria vsque ad mortem, non contrahunt.

- 10 Contractus in testamento an fieri possit.
- 11 Testandi forma publici iuris, ideo pactis mutari nequit.
- 12 Voluntas vltima pacto restringi non potest.
- 13 Testari de bonis quomodo iure singulari permissum dicatur.
- 14 Pactum de hereditate tertii viuentis cur non fiat.
- 15 Pactum de futura successione quare in instrumento dotali non fiat, & seq.
- 16 Filiis & uxori quare pendente sua vita pater vel maritus nihil debet donare.
- 17 De fratrum concordia fouenda.

Recepta est regula † generalis, pactum de succedendo in hereditate viuentis, vel herede instituendo improbari, nec habere obligationem, l. stipulatio hoc modo concepta, de verb. oblig. P. l. ex eo, de inutil. stipu. l. fin. Cod. de pact. ca. accepimus, eod. apud Gregor. ca. 2. de concess. preb. et si adiciatur pactis matrimonii vel dotis filia, l. pactum quod dotali, Cod. de pact. l. pactum dotale, & l. hereditas, Cod. de pact. Prior huius sententiæ ratio est, quod res maxime luctuosa domino videatur, ante tempus mortis sibi postremum & quod iterum non redit arbitrium, l. i. Cod. de Sacrosanct. ecclesi. describere. Luctuosæ vitæ voces Ezechie dicitur a Propheta, *dispositione domus tuæ, quia morieris tu, & non viues, Eza. 38.* Hereditas enim non est, nisi post mortem instituentis, ea cum *Matthai, de celeb. missa, l. hereditas, de reg. iur. l. 1. pro herede, l. nec nos præterit, de capti. C. & præmatura est sollicitudo de hereditate viuentis, l. 2. §. interdum, de vulga. l. ita tamen, §. a patre, ad Trebell. l. 1. §. si impuberi, de collat. bono.*

¶ Deinde, vt ait Iustinia, §. 1. de testamento. illud mali ominis & videtur, sano quempiam & valente corpore, testamentum facere. Et mortis consideratio decreta præmature ab eo, qui de sua hereditate pacificus, de desperationem vitæ quodammodo continere videtur, & factum poena potius quam approbatione dignum non secus quam si quis radio vitæ affectus sibi manus inferre conatus sit, sine iusta doloris causa, l. si quis aliquid, in 2. l. 38. §. fin. de pen. in P. l. fin. §. si quis autem, de his qui mori sibi conscii. P. l. cum autem, §. fin. de adul. edi. l. omnes §. qui se, de re milit. Neque ideo audiatur is, qui de sua hereditate depacifoci consentit ante tempus, vt petire volens, l. non tantum, de appellat. Dignus & is poena, qui aucupatur bona viui ea via, quæ mortem tantum admittit: vt non immerito C. Lutorius Priscus eques & poeta nobilissimus, qui ægrotante adhuc Druso Tiberii filio carmina de morte illius scripserat, cum hoc indignissimum Senatui visum fuisset, a Senatu condemnatus vita decesserit, *Dio. Cass. lib. 57. histor.* Et quando Plinius detestatur medicinæ artem affectatam, per quam præmature vita multis admittitur, *Plin. lib. 29. cap. 1. Quid,* inquit, *venenorum fertilius, aut vnde plures testamentorum insidia?* Significans vitæ mortis insidias apparari ob testamenta facta prætextu sani medicamenti.

¶ Quamobrem & poena falsi illis imposita, ob metum inquam harum insidiarum, qui viui testamentum referauisset, *Paul. in l. si quis aliquid, in 2. §. qui viui, de pen. l. 2. §. si dubietur, quem. testam. ape.* Exemplum l. Cicero, de possis, metum infuit. Atque recte postea calatis comitiis testamenta fieri abicit in desuetudinem, §. 1. de testam. ordin. *Aul. Gellius lib. 15. cap. 27.* Et licet imas ceras pupillaris substitutionis claudere testatoribus, §. fin. autem ita formidolosus, de pupill. substituti. Accedit & lex prima vbi pupillus educari debeat, Cod. ibi, *Sublati a acerbissima spe, &c.* Periculum enim imminet, ne is, qui se heredem futurum alicuius certo nouit, mortem eius acceleret: & contra, ne is qui ab institutione pactitia iure resilire non possit, mortem etiam insidiant inferendo, suam conseruare pertentet, vt ferunt, *Lucian. in dialog. Crate. & Diogen.* quendam Mærichum supra modum diuitem, & Aristeam quoque diuitem eius consobrinum, ambos testamenta publicasse, in quibus Mærichus si prior moreretur, Aristeam omnium rerum suarum dominum telinebat, Mærichum vicissim Aristeas, si prior ipse a vita decederet. Et hæc cum essent in tabulis ita scripta, sese inter se captasse, & alteri alteri adulationibus & obsequiis superare contendisse: verum illud Homericum in ore habuisse, *aut me confice tu, aut ego te.* Satis proni sunt ad mala & homicidia cupidi homines, vt allici eos certitudine obtinendi virorum patrimonii non oporteat: vt certe intestati successio hac pernicie improbanda videatur.

¶ Sic enim Learchus Archesilaum Cyrenorum regem ægro tandem veneno sustulit, *Herodot. in Melpomene.* Ardicus